

ONS MOEKE

Eenakter door Frans Busschots.

Personen:
2 dames, 2 heren.

Decor:
Salon.

Ons Moeke

Eenakter door Frans Busschots

Personen:

Gerda, 41 jaar
Anja, 16 jaar
Johan, 50 jaar
Antonio, 22 jaar

Decor:

Twee salonszetels, staande leeslamp, tv.

Anja zit op de leuning van de salonzetel.

Anja Paps, ik moet eerst naar mijn vriendin, schoolvriendin. Als ik terug ben dan kijken we samen naar onze dagelijkse tv-stuf. En nadien maak ik een lekker hapje voor je klaar. Je bent nu eenmaal mijn paps! O.K? (Zoent Johan vluchtig en dan af.)

Johan kijkt tv, maar verveelt zich. Zet tv af en neemt de krant. Bladert in de sportbladzijden. Plots staat Gerda achter zijn zetel. Hij draait zich om en schrikt.

Johan Jij?!

Gerda Ja.

Johan Jij...

Gerda Ja. Ik.

Johan Dat is ook een tijdje geleden...

Gerda Ja. Het gaat vlug.

Johan Hoe ben je binnengekomen?

Gerda Hoe? De deur.

Johan De deur?

Gerda (Toont sleutel.) Had ik nog.

Johan Je woonde hier. Blijf je lang? Op doortocht, veronderstel ik.

Gerda 't Is te zien.

Johan Op vijf minuutjes komt het natuurlijk niet.

Gerda Natuurlijk niet. Wat is vijf minuutjes?

Johan Je bent met de bus gekomen?

Gerda Met het "karretje".

Johan Het "karretje"?

Gerda Het wagentje van mijn vriend. Hij parkeert het nu ergens in de buurt.

Johan Je hebt ons pijn gedaan. We hebben diep in de put gezeten. Ik heb me willen verdoen. Het leven had geen zin meer voor mij. Maar het is nu allemaal voorbij. Wij zijn er terug bovenop. Wij zijn terug "gesetteld" zoals men dat noemt.

Gerda (Kijkt rond in het huis.)

Johan Anja heeft er misschien nog het meest van geleden. Je was ook zo opeens weg.

Gerda Ja...

Johan Ons moeke is weg, zei ze altijd. Als ik soep maakte of de tafel afruimde en ze een zekere onhandigheid opmerkte. Ons moeke is weg.
Het huis was afbetaald en er stond nog wat op het spaarboekje. We hadden ieder een surfplank en ons zeilbootje, al was het maar een kleintje, was een pareltje. Het leven lachte ons toe. Maar je wilde een nieuwe uitdaging in je leven. Het leven bij een fabrieksarbeider die dan nog in ploegen werkt, was waarschijnlijk te saai. De surfplanken zijn verkocht.

Gerda Je durft!

Johan Het zeilbootje ook.

Gerda Neen!

Johan En het spaarboekje is leeg.

Gerda Dat geld was niet alleen van jou!

Johan Van ons gezinnetje. Maar ik moest in leven blijven en mijn dochter ook.

Gerda Je had toch nog je werk.

Johan Je had toch nog je werk. Juist. Had. En hoe gaat het met jou? Je ziet er rond en gezond uit.

Gerda Ik heb de laatste tijd veel aan jou gedacht. Je onhandigheid in de keuken; wie de was zou doen, met de stofzuiger werken... Ik heb het in de krant gelezen dat er volk afgedankt werd in de fabriek. Maar jij was toch een goede vakman...

Johan Ze danken nummers af, geen vakmannen. Nummers. En mijn nummer stond op de computerlijst.

Gerda Je was ook aan de drank, heeft men mij verteld.

Johan Klopt. Zo een flesje per dag. Nu is dat allemaal voorbij. We zijn terug "gesetteld" zoals men dat noemt. Wij stellen het wel. En jij?

Gerda Het was eerst wat wennen. Een andere omgeving. Een appartementje. Wel met zicht op de Schelde. Na een tijdje kijk je niet meer naar dat grauwe water en die betonnen dozen aan de overkant. Maar alles is prima nu. Ik ben ook "gesetteld". Het valt beter mee dan ik dacht. De eerste dagen moest ik mijn draai nog krijgen. Het is wonderbaar hoe een mens zich zo vlug kan aanpassen.

Johan Waaraan heb ik de eer... Je kwam toevallig eens langs...Ik ken dat!

Gerda Ik had heimwee.

Johan Heimwee met zicht op de Schelde. Hoe kun je nu heimwee hebben naar een werkmanswoning in de rij?

Gerda Het is niet alleen het huisje, het is ook de omgeving.

Johan En de ... mensen?

Gerda Heimwee dat is alles. Vooral herinneringen aan vroeger.

Johan Vroeger komt nooit terug.

Gerda Ik wel.

Johan Wat bedoel je?

Gerda Ik wil terugkomen.

Johan Wat? Wat hoor ik? Terugkomen? Wat wil dat zeggen?

Gerda Hier komen wonen. Ik heb recht op de helft van deze woning. Evenveel recht als jij om hier te wonen.

Johan Je denkt dat dat zo maar gaat? Komen en gaan. Je komt niet alleen in een huis wonen, maar ook in het leven van andere mensen.

Gerda Die moeten zich dan maar aanpassen. Het zal voor mij ook aanpassen zijn.

Johan Er is voor jou geen plaats meer in mijn leven. Er is een streep getrokken. Het pijnlijke verleden zijn vage herinneringen geworden. Zo wil ik het houden. Meestal lukt het. Soms droom ik nog van vroeger. Maar als ik dan wakker wordt, dan drink ik enkele whisky's. Weg. Jij komt er niet in.

Gerda En waarom niet?

Johan Jij durft. Neen is neen.

Gerda Desnoods met de vrederechter. Ik heb evenveel recht als jij om hier te wonen.

Johan Je had maar niet moeten weggaan. Dat was je vrije keuze.

Gerda Nu ook. Ik heb beslist om terug te komen. Wie slaapt er nu op die fameuze nieuwe matras van 12.000 BEF?

Johan Ik slaap beneden, hier op de zetel. En in de badkamer kom ik ook niet meer. Ik gebruik het stortbad en de wc van beneden. Mijn scheermachine ligt in de keukenkast, naast de messen.

Gerda Zo had ik het mij voorgesteld. En met Anja zal ik ook geen last hebben. Ze is nog maar een kind en nogal zacht van karakter.

Johan Je vijf minuten zijn om. Vroeger zou ik er spijt van gehad hebben. Toen leek je me redelijk. Nu ben je te ver gegaan. Ik heb geen spelbreker nodig.

Gerda Is er dan een andere vrouw ...

Johan Dat zijn mijn zaken. Een andere vrouw? Mijn voorkeur gaat naar het slankere type. Als ik een voorkeur heb. Ja, misschien is er een vrouw in mijn leven. Een trouwe vrouw.

Gerda Ik heb nog een verrassing voor je.

Johan Je bent niet alleen gekomen? Dat wist ik al. Je vriend is er ook bij met zijn "karretje".

Gerda Jij wordt vader!

Johan Wat?

Gerda Ik ben in blijde verwachting. Van een jongetje. Jij mag de naam kiezen. Dat hebben mijn vriend en ik, samen, beslist.

Johan Jij...

Gerda Ja. Het hoort bij het leven.

Johan Ik, ik kan... de vader niet zijn. Het is al lang geleden dat wij nog eens...

Gerda Iemand anders. De echte vader is iemand anders, maar jij mag vaderschap spelen. En vermits er nu geen luiers meer zijn, maar pampers, valt het best mee. Nieuw leven in huis. Weg met de oude sleur. Nieuw leven.

Johan Ik val van de ene verbazing in de andere. Daarom wil je hier komen wonen.

Antonio (Komt binnen. Is verwonderd van de situatie.) Ik versta dit niet. Problemen?

Johan Grote problemen.

Gerda Geen problemen. Hij is alleen een beetje geschrokken. Dat gebeurt wel meer.

Antonio Ik dacht: die man zal blij zijn. Vader worden zonder inspanningen. Jij bent een ongestoorde Belg. Een onbetrouwbare man. Een racist.

Johan Wat zeg je?

Gerda Ik ga naar de wc. Praten jullie dat probleempje maar rustig uit. (Af.)

Antonio Ik heb begrip voor jouw situatie. Alles is zo nieuw. Je hebt een hele tijd alleen gewoond, zonder vrouw. En nu komt alles ineens. Je zou moeten blij zijn. Ik wil het beste voor mijn zoon. Jij mag er mee voor zorgen. Je hebt nog een maandje of twee om eraan te wennen. Je zult gelukkig zijn. Ik doe alles voor mijn zoon. Ik heb mijn appartementje opgezegd en ben bereid om hier te komen wonen. Wat vakantie nemen in gezonde lucht kan nooit kwaad. Jij slaapt hier beneden, bij de tv, en wij zijn bereid om boven te slapen. Ik ben trappen gewoon. Zo, nu ken je ons plannetje. Het zal allemaal wel meevallen. Na de geboorte ga ik misschien wel werk zoeken. Dan zie je me alleen maar 's morgens vroeg en 's avonds laat. Je doet dan de afwas en zo. (Kijkt door venster naar de tuin.) Ik ga eens in de tuin kijken. Mooie tuin. Moeten we zo houden. Ach, ja, waar moet ik mijn "karretje" installeren? Het oude ding kan niet zo tegen die koude nachten. Moet ik even bestuderen. (Af.)

Gerda (Geluid van wc. Op.) Oef! Het was even wennen. Zo een smal wc'tje ben ik niet meer gewend. Maar de spoeling werkt prima. (Korte pauze.) Je komt er wel bovenop. Toegegeven dat het een schokje voor je betekent. Je went er wel aan. Ik ben nu terug thuis en daar heb je beslist lang aan gedacht. Gehoopt en gewacht. Zie je: alle gebeden worden verhoord. Alles zal nog wel meevallen.

Ons kindje zal geen schreeuwertje zijn. Een rustig en braaf kind. Anja was toch ook een gelukkig kind?

Ik ben weer thuis, Johan. Dat is het voornaamste. Je zult nu wel met het een en ander moeten rekening houden. Antonio is echter een gezante kerel, zoals alle Italianen trouwens.

Johan (Antwoordt niets, naar de kast, neemt whisky-fles en neemt meermalen een stevige slok.)

Anja (Op.) Paps, sorry, het is even uitgelopen. Je kent Carla toch, hé? Wie is die “snorreman” die daar in de tuin rondloopt? (Neemt de afstandsbediening van de tv en wil zappen; ziet dan Gerda.) Jij! Jij hier!

Johan Ze komt terug, zegt ze. En binnen twee maand krijg je er een broertje bij. Een soort kerstekindeke. En haar vriend komt hier ook wonen. Hij heeft een mooi “karretje”.

Anja Jij durft.

Gerda Officieel heb ik hier altijd gewoond. En het huis is voor de helft van mij.

Johan Behalve als je ontijdig sterft. Dat gebeurt de laatste tijd wel meer, in huishoudens. Het is een manier van regularisatie.

Gerda Je zou eens een hand aan mij moeten uitsteken. Antonio is zachtvaardig maar bij de pinken. Ik zal die bedreiging maar vergeten.

Anja Je hebt wel lef. Jij was eens ons moeke. Ik keek naar je op. Je was bezorgd en behulpzaam. Jij was een stuk van mijn jong leven. Ik vertrouwde je in alles. Mijn beste vriendin. Ons moeke. Maar je ging heen met een leegloper van een Italiaan. Iemand die je zoon had kunnen zijn. Een profiteur. En als een drachtige zwervkat kom je terug. Ik haat je. Ik haat je. (Kwaad, wenend af.)

Antonio (Op met kleine selderplant. Naar Johan toe.) Wat is dat? Doet me denken aan soep, minestrone. Lekker. Alle dagen minestrone en veel pasta, kun je daar voor zorgen? Prima, kerel. Wij worden de beste maatjes. Je Fordje is aan vervanging toe. Daarbij vergeleken is mijn “karretje” nog nieuw. We zullen jouw Fordje een duwtje geven en een plaatsje op het tuinpadje reserveren. Er is net genoeg plaats voor. Ook geregeld. Alles verloopt veel vlotter dan ik dacht. Maar ja, ik heb alles ook goed voorbereid. Ik ben een vlotte kerel. Alle Italianen trouwens. A propos, hoeveel slaapkamers zijn er in dit optrekje? Zo te zien drie en een badkamer. Maar dan heb ik een fantastisch idee.

Gerda Heb je weer een fantastisch idee?

Antonio Joke.

Gerda Wat?

Antonio Joke. Mijn vriendinnetje.

Gerda Ik dacht dat Joke mijn vriendinnetje was.

Antonio Allemaal vriendinnetjes.

Gerda Daarom moet zij nog niet naar hier komen. Ze mag eens op bezoek komen. Eens minestrone komen eten. Daar moet het echter bij ophouden. Je hebt met Joke toch niets te maken?

Antonio Natuurlijk niet. Vriendinnetje. Maar dan ook vriendinnetje. Er is toch een derde slaapkamer, hij slaapt toch op de zetel. Dat vertelde je me toch?

Gerda En dan?

Antonio Joke is pittig, gezellig en vooral: ze heeft een zachte stem.

Gerda Daar komt niets van, Antonio!

Antonio En wie zegt dat ik de vader ben van ons kindje? Niet de bakker, de beenhouwer, de postbode?

Gerda Hoe durf je?

Antonio Met vrouwen weet je nooit. Basta. Ik geloof je. Ik ben de vader. Voor mij is dat o.k. Maar wat heb je tegen Joke? Het is haast nog een kind.

Johan (Wat afwezig.) Denk je?

Antonio Zeker. Jong, fris en wat een stem. Zij is het liefste meisje dat ik ken.

Gerda Jij durf.

Antonio Maar poesje toch. Jong en onschuldig. Dat kan ik, met de beste wil van de wereld, van jou toch niet zeggen. Bekijk het eens door een propere bril. Feiten zijn nu eenmaal feiten. En daarbij: je zult de eerste maanden niet veel tijd hebben voor mij. De inrichting van de kinderkamer en hier in huis alles een beetje naar je hand zetten. Je ziet toch duidelijk dat hier een vrouw nodig is. Joke zou dan tijd hebben zodat ik mij niet verveel. En je weet dat als ik mij verveel het voor niemand prettig is. Mijn Italiaans temperament speelt me dan parten.

Johan Je zou dan wat in de keuken kunnen helpen. De afwas, bijvoorbeeld.

Antonio Een machine man. Heb je nog geen machine gekocht? Voor een prikje, tegenwoordig.

Johan Joke kan niet tegen dat lawaai, denk ik.

Antonio Joke kan tegen alles.

Gerda Heb jij met Joke iets te maken gehad?

Antonio Te jong voor mij. Zo eens wat gezellig doen. Dat wel. Maar meer niet. Jij bent mijn geliefde. Mijn enige geliefde.

Johan (Tot Gerda.) Of dat zo zal blijven als hij weet dat het spaarpotje leeg is en er nog enkele rekeningen liggen te wachten op betaling. Als er wat meer volk in huis woont, moeten we de rekeningen maar keurig verdelen, vind ik. Hij trekt toch dop of zoiets?

Gerda Hij is artiest. Hij werkt in de stadsschouwburg.

Johan Als figurant, of zoiets.

Antonio Ik ben een echte artiest. Kunstenaar.

Johan Armoezaaier dus.

Antonio Wat een belediging. En dat in mijn eigen huis. Joke komt hier inwonen, toch voor een tijdje, de eerste maanden. Basta.

Johan Zal Joke dat wel willen?

Antonio Daar ben ik zeker van.

Johan Ik niet.

Antonio En waarom niet?

Johan Joke werkt niet graag. En alleen in een zetel zitten daar houdt ze ook niet van.

Antonio Wat weet jij van Joke?

Johan Misschien meer dan je denkt.

Antonio Ja?

Johan Als ik het niet zou weten, wie zou het dan wel weten?

Antonio Straf.

Johan Héél straf.

Antonio Hoe ken jij Joke?

Johan Ze komt hier regelmatig aan huis.

Antonio Je liegt.

Johan Dat kan ik tegen jou ook zeggen als je beweert dat je er alleen maar een oppervlakkige vriendschap op nahoudt. Misschien weet ik alles van jou. Veel meer dan je wilt toegeven. Joke is helemaal niet zo onschuldig als jij vertelt. Maar voor mij hoeft dat niet. Ik weet beter. De burens denken dat Joke hier de kuisvrouw is.

Gerda Antonio zeg dat hij liegt.

Antonio Je liegt.

Johan Zo mag ik je graag. Nu zit je in de verdediging. Ik wou dat ik je kon geloven.

Gerda Opbiechten. Ik wil de waarheid weten.

Johan Die kun je ook aan mij vragen. Ik weet alles. Niet zo fraai. Voor een prikje danst de beer. (Lacht.)

Gerda Antonio!

Antonio Ik versta dit allemaal niet goed. Een pittig vriendinnetje, maar meer...

Gerda Dan heeft hij (Wijst naar Johan.) dat allemaal verzonnen.

Johan Een van de twee liegt. En mij kun je geloven, Gerda. Ik was jaren je trouwe echtgenoot.

Antonio Ik, ik, ik moet even naar buiten. Dit wordt me te veel. (Kwaad af.)

Johan Hoelang duurt dat?

Gerda Wat?

Johan Eer hij terug normaal is. Ik heb met hem nog het een en ander te regelen. Je ziet dat mannen die je ergens opscharrelt zo maar niet te vertrouwen zijn. Je kunt er wel veel lol mee beleven, zolang je ze geld geeft. Maar hier zal het niet zo prettig zijn. Tenzij jij je kunt schikken naar de omstandigheden. Dat hij zo nu en dan eens met een ander vrouwtje even alleen is, is toch geen ramp. Na regen komt zonneschijn. Dàt zegt Joke altijd.

Gerda Heeft hij écht...

Johan Mij moet je niet geloven. Je kan het aan de burens vragen of aan Anja, maar die zou ik maar best zoveel mogelijk onder de ogen blijven. Ik vrees zelfs voor je leven. Maar een zwangere vrouw wordt nogal makkelijk ontzien.

Gerda De schoft. Hoe durft hij.

Johan Kalm, Gerda. Kalm. Hij bedoelt het goed. Je moet vergeven en vergeten. Zo is het leven nu eenmaal. Mensen zijn maar mensen.

Gerda Hij is met mij nog niet klaar. Ik vermoord hem.

Johan Toch voor zoiets niet zeker? Het leven biedt veel meer.

Gerda Ken jij écht, Joke?

Johan Wanneer ken je écht een vrouw. Ik dacht dat ik jou ook kende. En een jonge vrouw tegenwoordig, wanneer ken je die als je ze maar eens in de week ziet?

Gerda Heb jij met Joke...

Johan Luister eens, Gerda: je was bijna een jaar weg. Wat heb jij allemaal uitgespookt? Iets kan ik me vermoeden. Eigenlijk interesseert het mij allemaal weinig.

Gerda Heb jij met Joke...

Johan Ze kwam iedere donderdagnamiddag naar hier, soms met "het karretje" van je vriend. En voordat het donker werd reed ze terug weg. En werken deed ze niet graag.

Gerda Heb jij echt...

Johan (Kijkt op polshorloge. Roept luid.) Anja, Anjaatje ons tv-programma. Onze dagelijkse portie tv-soap. (Hij nestelt zich alvast in de zetel. Tune van bekend tv-programma. Anja op. Springt in de zetel, gaat dicht tegen Johan zitten, kijkt naar de tv.)

Gerda (Kijkt de kamer rond, het eens zo vertrouwde nestje, zet zich neer op een stoel en weent.)

EINDE.